

1. שולחן ערוך חושן משפט הלכות מקח וממכר סימן קצה סעיף יא
אין קונוין בשבת קנין סודר; ואם קנו, אף על פי שעשו עבירה, קנו.

2. תלמוד בבלי מסכת ביצה דף לו עמוד א
וכלהו טעמא מאי? - גזירה שמא יכתוב.

3. שו"ת רבי עקיבא איגר מהדורא קמא סימן קנט (ללכבוד אחי חביבי הרב רבי בונים נ"י הגאב"ד דק"ק מאטרסדארף)
וכן במה דקיי"ל אין קונוין בשבת. אם מכר לו חפץ בע"ש במשיכה או בכסף. ואמר תקנה לך למחר. דבשבת נגמר הקנין. וכן מכר לו בע"ש
במעשיו בתנאי שיעשה כך וכך. אם מותר לקיים התנאי במעשה בשבת. שעי"ז נתקיים הקנין למפרע בע"ש, די"ל דבשניהם מותר,
דבראשון אינו עושה מעשה בשבת אלא דמעצמו נגמר דשרי. וכן בשני אף דעושה מעשה מ"מ הוא רק קיום התנאי. אבל המכר נגמר למפרע
בשבת. או דבשניהם אסור. בא' משום גמר הקנין בשבת. ובשני משום דמעשה קיום התנאי גורם לגמור הקנין, או בא' מותר ובב' אסור. או
בהיפוך. ע"כ תוכן דבריו. לכאורה נ"ל להוכיח ממ"ש התה"ד בהא דאין פודין בשבת. ולא אמרינן יתן לכהן המעות מע"ש, דאיך יעשה עם
הברכות (והובא במג"א סי' שלי"ט ס"ק ח') והרי הפדיון א"א לחול כ"א בשבת. ואעפ"כ לולי הברכות והסעודה היה מותר לפדות ע"י נתינת
מעות לכהן בע"ש שיחול הפדיון בשבת. הרי מבואר דדין א' הנ"ל שרי. ואך מ"מ צריך רא"י גדולה לזה מהש"ס ... ואי דא"כ יקשה דלכנוס,
שיחול אחר שתמות האחרת צ"ל באמת כנ"ל. דא"א לחול החופה ביוה"כ כיון דלא חזיא לביאה. ומ"מ שפיר מוכח דגם בדין הראשון,
באומר ותקנה לך בשבת דהוי שבות, היינו מהירושלמי הנ"ל כיון דס"ל דלא בעי חופה דחזיא לביאה, איך אמר בירושלמי דהתירו שבות
במקדש. הא אפשר בלא שבות דיקדש שיחול לכשתמות. אלא על כרחך דלא מרויחים בזה. דהוי ג"כ קונה קנין בשבת.

4. שו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן נא

אך מה שנפלא בעיניו מאי שנא מכל המלאכות שמותר לפעול מבעוד יום שתיעשה המלאכה בשבת. חילוק גדול יש. דבכל המלאכות
המלאכות נעשית מאליהם בשבת ואין צריך עוד אל האדם. שאפילו מת האדם טרם נעשה המלאכה. תיעשה המלאכה. אבל בקנין הרי
הקנין נעשה בשבת מחמת האדם. שאם מת או מכר לאחר. קנין הראשון בטל. וכיון שהקנין נעשה מכח האדם בשבת. יש לומר דחשוב עושה
הקנין בשבת. ואף שלא עשה בשבת. יש לומר כמו מימר חשיב מעשה הואיל בדיבורו אתעביד מעשה חשיב עושה מעשה, הכא נמי הואיל
מחמתו נעשה מעשה הקנין חשיב עושה מעשה... ויש להביא דמיון ממכילתין (דף י"ח ע"א) במסקנא לבית שמאי אדית להו שביתת כלים
בין דעביד מעשה בין דלא עביד מעשה אסור. ולבית הלל דלית להו שביתת כלים אפילו עביד מעשה שרי, ומשום דלית להו שביתת כלים.
ומדבית שמאי נשמע לבית הלל שביתת בהמה ואדם. דאפילו לא עבדי מעשה אסור... ד) אך יש לפקפק שהרי הקנין נעשה מכח מעשיו
שמערב שבת גם כן. שוב יחשב שנים שעשאו כמו שכתב רש"י שבת (דף ג' ע"ב) דמקצת מלאכה מערב שבת ומקצת בשבת חשיב שנים
שעשאו דפטור, הכי נמי בשכל המלאכה נעשית מחמת מעשיו שמערב שבת ושבת, ואף דשנים שעשאו פטור אבל אסור...

5. שו"ת הר צבי אורח חיים א סימן קכו

באמת גם במקנה מע"ש ע"מ שיחול הקנין בשבת נמי איכא איסור שבות דמו"מ, אלא דמ"מ חילוק יש בדבר, דהיכא דכל הקנין מתחלה
ונד סוף נעשה ונגמר בשבת, בכה"ג יש איסור שבות על המקנה ועל הקונה שניהם שקולים הם לעבור על שבות זה, משא"כ כשהקנין נעשה
בע"ש ע"מ שיחול בשבת, יש לדון דאין איסור שבות אלא על הקונה דלגבי המקנה לא יגרע מכל מלאכה דאורייתא שמותר לעשותה מע"ש
אע"פ שהמלאכה הולכת ונגמרת ביום השבת, דעיקר איסורא של המקנה הוא מעשה הקנין והמעשה נעשה בחול, אבל איסור שבות של
הקונה הוא עצם הזכיה והקנין, ולכן אף כשהקנין נעשה בחול מכל מקום איסורו במקומו עומד, שהרי כל זכיתו וקניינו הוא בשבת

6. ויקרא פרק כג פסוק כד

דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבְּתוֹן זָכְרוֹן וְתִרְוַעַת מִקְרָא קֹדֶשׁ :

7. רמב"ן פרשת אמור

נצטוינו מן התורה להיות לנו מנוחה ביי"ט אפילו מדברים שאינן מלאכה, לא שיטרח כל היום למדוד התבואות ולשקול הפירות והמתנות
ולמלא החביות יין, ולפנות הכלים וגם האבנים מבית לבית וממקום למקום, ואם היתה עיר מוקפת חומה ודלתות נעולות בלילה יהיו
עומסים על החמורים ואף יין וענבים ותאנים וכל משא יביאו ביי"ט ויהיה השוק מלא לכל מקח וממכר, ותהיה החנות פתוחה והחנוני מקיף
והשלחנים על שלחנם והזהובים לפניהם, ויהיו הפועלים משכימין למלאכתן ומשכירין עצמם כחול לדברים אלו וכיוצא בהן, והותרו הימים
הטובים האלו ואפילו השבת עצמה שבכל זה אין בהם משום מלאכה, לכך אמרה תורה "שבתון" שיהיה יום שביתה ומנוחה לא יום טורח.

8. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רמג סעיף א

לא ישכיר אדם מרחץ שלו לכותי, מפני שנקרא על שמו, וכותי זה עושה מלאכה בו בשבת, דסתם מרחץ לאו לאריסותא (פירוש אריס הוא
העובד ליקח חלק ממה שישביח לבעליו) עביד, ואמרי שכל הריוח של ישראל ושכר את הכותי בכך וכך ליום, ונמצא הכותי עושה מלאכה
בשליחותו של ישראל

9. תחומין / כרך יט / אורי דסברג / אי-סגירת בנקומט בשבת

יסודו של איסור "שמו עליו" הוא מראית עין, ולכאורה כשם שבפרק 4 / הראינו שניתן לעקר את חשש "לפני עיוור לא תתן מכשול" על ידי
הודעה ברורה שהעוברים ושבים מתבקשים שלא להפעיל מכוונה זו בשבתות ובחגים, והיא נותרה פתוחה רק עבור הרוצים לעשות בה
שימוש קודם לשבת ולאחר צאתה, הוא הדין בנידון דידן. וכי חייב אדם לנעול את המכבסה האוטומטית שלו?! וכי לא די בהצבת שלט
המבקש לא להפעיל את המכבסה בשבתות ובחגים!?

10. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף נח עמוד א

השוכר את הפועל לשמור את הפרה, לשמור את התינוק, לשמור את הזרעים - אין נותנים לו שכר שבת, לפיכך אין אחריות שבת עליו. היה
שכיר שבת, שכיר חדש, שכיר שנה, שכיר שבוע - נותנין לו שכר שבת, לפיכך אחריות שבת עליו.

11. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רמו סעיף א

מותר להשאיל ולהשכיר כליו לאינו יהודי, ואף על פי שהוא עושה בהם מלאכה בשבת, מפני שאין אנו מצווים על שבתת כלים; וי"א דכלים שעושין בהם מלאכה, כגון מחרישה וכיוצא בה, אסור להשכיר לאינו יהודי בע"ש; וביום הה' מותר להשכיר לו, ובלבד שלא יטול שכר שבת אלא בהבלעה, כגון שישכיר לו לחדש או לשבוע; ולהשאיל לו, מותר אפילו בערב שבת. הגה: וכן עיקר כסברא האחרונה; ומותר להשאיל לו בערב שבת

12. תלמוד בבלי עבודה זרה ו עמוד א-ב

אמר רבי נתן: מניין שלא יושיט אדם כוס של יין לנזיר, ואבר מן החי לבני נח? ת"ל: ולפני עור לא תתן מכשול; והא הכא דכי לא יהבינן ליה שקלי איהו... הב"ע - דקאי בתרי עברי נהרא.

13. תוספות שבת ג עמוד א

ואפילו מיירי שהיה יכול ליטלו... דלא עבר משום לפני עור מ"מ איסור דרבנן מיהא איכא שחייב להפרישו מאיסור

14. רמ"א יורה דעה קנא:א

י"א הא דאסור למכור להם דברים השייכים לעבודתם, היינו דוקא אם אין להם אחרים כיוצא בו או שלא יוכלו לקנות במקום אחר, אבל אם יכולים לקנות במקום אחר, מותר למכור להם כל דבר. ויש מחמירין. ונהגו להקל כסברא הראשונה, וכל בעל נפש יחמיר לעצמו.

15. שו"ת ציץ אליעזר ג:טז:א (שיטת המשנה למלך והחולקים

הרי המשדר והמקשיב... עוברים על הלאו של לפני עור, בזה שבשידורם ובהקשבתם גורמים [לזה שהם]... יעברו על איסורי דאורייתא, כי אלמלא לא היו משדרים ומקשיבים לא היו עוברים, ולא מועיל טענה שיטענו המשדר והמקשיב שגם בלעדי שידורי והקשבתי ישדרו ויקשיבו יהודים עוברים על דת ובין כך ישלחו המפקחים באיסורים שעוברים, כי במה שישראלים אחרים היו מכשילים אותם והם היו עוברים על לפני עור, לא נפטר מקשיב ומשדר זה... אבל לעומת זה ישנם גם מגדולי הפוסקים החולקים על המל"מ וס"ל דאפילו באפשר לו להשיג הדבר אצל ישראלים אחרים ג"כ אינו עובר היהודי הזה הממציא ונותן לו כעת האיסור משום לפ"ע

16. Summary of Tzitz Eliezer, 19:33: Reasons to look for leniency when it would cause loss of job:

- Might not be prohibited when not involved in actual prohibition.
- Might be less of a problem when it is not 100% certain that that sin will be transgressed.
- We are less concerned when the sinner is defined as a purposeful/perpetual sinner.
- While the Rama thinks that you have to give up all money to not violate negative prohibition, others think that you don't if it has no active violation. "Placing a stumbling" block is a passive prohibition.

17. תחומין / כרך כב / הרב שלמה דיכובסקי / האינטרנט בהלכה/ ו. השארת האתרים פתוחים בשבת

1. סיוע לעוברי עבירה

...מכונה אוטומטית למימכר משקאות אינה שונה עקרונית מאתר אינטרנט. בשני המקרים אין הבעלים עושים דבר; אלא הקונה ממנה בשבת הוא בלבד עובר עבירה. ואף שבשו"ת רבי עקיבא איגר ס"י קנ"ח אסר לעשות קנין בחול, כאשר מתנה שהקנין יחול בשבת - הרי שגם קנין פסיבי אסור - אבל בשו"ת מהרם-שיק או"ח ס"י קל"א חלק עליו. גם רע"א אסר זאת בהתנייה מפורשת, ולא בדבר סתמי. וכן נפסק בשו"ע או"ח ש"ז, ד, שמתיר לתת לגוי מעות מערב שבת, ובלבד שלא יאמר לו קנה בשבת. הרי, שללא התנייה מפורשת אין לאסור. על כל פנים באתרי מסחר באינטרנט אפשר להודיע מראש, שחשבונו של הקונה יחוייב רק לאחר השבת. אשר לאיסור דאורייתא "לפני עור לא תתן מכשול" - מטעם זה אין לאסור, אלא בתרי עברי דנהרא, דהיינו, כאשר המוכשל לא היה יכול לעבור את העבירה ללא סיועו של המכשיל. אבל בנידוננו הרי אין אתרים מסחריים ללא תחליף, ולכל אתר ישנם מקבילים אחרים, שהרוצה לקנות יוכל לפנות אליהם.

2. שכר שבת

בענין שכר שבת כבר נכתב בנדע-ביהודה (מה"ת או"ח ס"י כו), שנשים הטובלות במקוה משלמות לבעל המקוה במוצאי שבת, ואין כאן שכר שבת - "הרי שכר העצים ודאי מותר, דאטו מי שלוקח דבר מחברו בשבת, לא יפרע לו בחול!?! וא"כ רשאי ליטול שכר בהבלעה עם שכר העצים. והרי המנהג פשוט, שהנשים הטובלות בשבת, שנותנות לבעל המקוה שכרו." גם באתר מסחרי באינטרנט הכסף משולם עבור המצרף, וכאשר משלמים לאחר השבת, והתשלום הוא עבור המצרף ולא עבור השירות בשבת, אין בעיה.

3. מראית עין וחשד

קיימת בעיה של מראית עין וחשד, וכפי שאסרו להשכיר מרחץ לגוי בשבת, אם נקרא עליו שם ישראל (שו"ע או"ח רמג,א). המאמר הנ"ל בתחומין נוגע גם בענין זה. אולם איסור זה נאמר רק במקום שיש חשד שהישראל עובד בשבת, או שהגוי עובד לפי ציוויו, אבל לא כשהפעולה הינה אוטומטית לחלוטין. הדבר נכון במיוחד אם יצויין, שהרכישה תתבצע רק לאחר השבת. אולי גם עדיף לתת אפשרות לביטול העסקה במוצאי שבת.

4. זלזול בשבת

בשו"ת אגרות-משה (או"ח ח"ד ס"י ס וח"ה ס"י כד,ה) נשאל הר"מ פיינשטיין על הפעלת תנור בשבת ע"י שעון שבת, והשיב: "יש טעם גדול לאסור מטעם אחר, דהא זילותא דשבת ואף זילותא דיו"ט הא אסרו בכמה דברים. וכיון שברור שאיכא זילותא דשבת הוא בכלל איסור זה ממילא, אף שלא אסרו ביחוד... כך כתב גם הר"י ברייש בשו"ת חלקת-יעקב (או"ח ס"י ע) לגבי הפעלת מענה קולי בטלפון בשבת, לצורך קבלת הזמנות שתבוצענה במוצ"ש... השיג עליו בשו"ת באר-משה (ח"ו קונטרס אלקטריק ס"י ג): "ראיתי בתשובות חלקת-יעקב, שמתחילה כתב כמעט ככל דברי, דע"פ ההלכה אין מקום לאסור. אולם אח"כ עשה עצמו לדיני גזירה, וגזר גזירה חדשה, שבדאי אין ביד שום רב, יהיה מי שיהיה, לגזור מעצמו גזירות חדשות. ובדאי אם גדולי הרבנים דזמנינו יגזרו גזירה ובהסכמה יעלו לגזור, בודאי נכון ראשינו לקבל גזירתם; אבל רב יחידי בודאי אין בידו לגזור, וגם בודאי לא נקבל גזירתו...."

אולם יש מקום להבחין בין הנעשה באינטרנט לבין מערכות אוטומטיות אחרות. רוב המערכות האחרות פועלות לעיניהם של בני אדם, ולכן יש בדבר משום פרהסיא; באינטרנט נעשה השימוש בין האדם לבין עצמו.

סוף דבר, לא ניתן לאסור השארת אתר אינטרנט פתוח בשבת, אולם יש בכך בודאי טעם לפגם.

5. נגיעה לבטחון הציבור

כיון שנגענו פה באיסורי דרבנן (מסייע לעוברי עבירה; שכר שבת; מראית עין וחשד; זלזול בשבת) הרי שיש מקום להבחין בין אתרי אינטרנט שיש בהם אינטרס ציבורי, לבין אלה שהאינטרס בהם הוא פרטי בלבד. באתרים בעלי אינטרס ציבורי יש מקום להתיר, אם יכולות להיות השלכות, אפילו עקיפות, על בטחון או על שלום הציבור. אבל באתרים פרטיים האינטרס הוא כספי בלבד, שבשבילו אין מקום להתיר. לכל היותר, אם תיווצר בהם שותפות עם גויים, ורווחי השבת והחג ינתנו לגוי, ויהיה לכך פרסום מתאים באתר - יהיה הדבר מותר.